

Brussel, 25 juni 2020

Omzendbrief : 20/06/D1

Rubriek : 51

Uw contactpersoon : Robert VERSCHOREN, Financieel inspecteur-directeur
Tél. 02/209.19.27– fin@ocm-cdz.be

**De verwachtingen van de controle-autoriteiten inzake
de kwaliteit van de gerapporteerde boekhoudkundige,
financiële en statistische gegevens**

1. Toepassingsveld

- *Landsbonden van ziekenfondsen.*
- *Ziekenfondsen.*
- *Maatschappij van onderlinge bijstand.*
- *Regionale maatschappijen van onderlinge bijstand.*

De term 'instellingen' dient verder in deze omzendbrief te worden opgevat als alle instellingen die onder de toepassing van deze omzendbrief vallen.

2. Doelstellingen

Deze omzendbrief heeft als doel om enerzijds de aandacht van voornoemde instellingen te vestigen op het belang dat door de controle-autoriteiten – Controledienst, RIZIV, alsook alle bevoegde administraties voor wat betreft de verschillende gefedereerde entiteiten – wordt gehecht aan de kwaliteit van de boekhoudkundige, financiële en statistische gegevens die aan hen worden meegedeeld, en anderzijds om hen bewust te maken van de verschillende kwaliteitstesten die de betreffende gegevens moeten ondergaan. De kwaliteit van de betreffende gegevens is immers essentieel opdat de controle-autoriteiten hun opdrachten goed kunnen uitvoeren.

In dat kader heeft de Controledienst het relevant geacht om aan de onder zijn toezicht staande instellingen een reeks aanbevelingen te doen om de verwachte kwaliteit van de betreffende rapporteringen te garanderen. Hiertoe worden in de omzendbrief vooreerst de criteria vastgesteld op grond waarvan de kwaliteit van de rapportering beoordeeld wordt. Vervolgens worden de verwachtingen opgesomd inzake interne organisatie die die kwaliteit kunnen garanderen.

Er zij ook aan herinnerd dat de kwaliteit van de gerapporteerde gegevens onder de verantwoordelijkheid valt van de instelling die de rapportering opstelt en aan de toezichthouders bezorgt.

3. Definitie van datakwaliteit (data quality)

In het algemeen kan men datakwaliteit definiëren als de geschiktheid van de gegevens voor het uiteindelijke gebruikersdoel. Op deze basis kan men 6 dimensies identificeren waaraan de kwaliteit van de gegevens kan worden afgetoetst, met name de nauwkeurigheid, de betrouwbaarheid, de volledigheid, de consistentie, de plausibiliteit en de tijdigheid.

De organisatorische maatregelen die door de instellingen moeten worden genomen op het vlak van datakwaliteit, moeten hen in staat stellen te allen tijde te voldoen aan de 6 dimensies van datakwaliteit, als hierboven vermeld.

4. Verwachtingen inzake de interne organisatie in het kader van de datakwaliteit

De instellingen moeten beschikken over een passende administratieve en boekhoudkundige organisatie en interne controle, waaronder met name een controlesysteem dat een redelijke mate van zekerheid verschaft over de betrouwbaarheid van het boekhoudkundige, financiële en statistische rapporteringsproces.

In dit verband acht de Controledienst het nuttig de aandacht te vestigen op enkele algemene verwachtingen inzake de interne organisatie van de instellingen, opdat deze gegevens van het hoogst mogelijke kwaliteitsniveau zouden verstrekken aan de toezichthouders. Alle principes die hieronder worden uiteengezet, dienen door de instellingen op een proportionele wijze te worden toegepast op basis van hun grootte, hun activiteiten, hun risicoprofiel, hun complexiteit en de complexiteit van de rapporteringen zelf.

Principe 1 – Governance - De opstelling, de controle en de indiening aan de controle-autoriteiten van de rapporteringen moeten worden opgenomen in een solide en gedocumenteerd governancekader dat op de volgende elementen berust:

1.1. Identificatie van de rol en de verantwoordelijkheden van de bestuursorganen van de instelling, teneinde te waarborgen dat de instelling voldoet aan de rapporteringsvereisten, waaronder de bovenstaande aspecten inzake datakwaliteit.

Op het niveau van de leiding dient erop te worden toegezien dat de gerapporteerde gegevens van goede kwaliteit zijn. Daarom is het binnen de instelling belangrijk dat de rol en de verantwoordelijkheden van de leden van de directie en van de raad van bestuur (en, in voorkomend geval, van het auditcomité) expliciet worden vastgelegd. Dit is mede van belang om een geloofwaardige invoering te waarborgen van alle middelen en procedures die nodig zijn om aan de controle-autoriteiten gegevens te bezorgen die in overeenstemming zijn met de regels inzake kwaliteit.

In deze context wijst de Controledienst erop dat de opvolging en verificatie van de verwachtingen, zoals beschreven in deze omzendbrief, tot het takenpakket van de interne-auditdiensten binnen de instellingen kunnen behoren.

- 1.2. Toewijzing van voldoende bevoegde personeelsleden, zodat de instelling te allen tijde kan voldoen aan de vereisten inzake rapportering. Identificatie van deze personen en vaststelling van hun rol en verantwoordelijkheden in elke fase van het rapporteringsproces; de verzameling van de gegevens die nodig zijn voor de verschillende rapporteringen, de verwerking van deze gegevens en het gebruik ervan bij de voorbereiding van de te rapporteren gegevens, de controle van de overeenstemming van de te rapporteren gegevens met de daarmee samenhangende instructies⁽¹⁾ en, ten slotte, de indiening van de rapporteringen bij de Controledienst of het RIZIV volgens de geldende instructies (termijnen, formaten, talen, enz.)**

Het is van essentieel belang dat de instelling een beoordeling uitvoert van het aantal personeelsleden die nodig zijn op het gebied van rapportering, en dat ze deze op permanente wijze bijstelt. Bijgevolg dienen de rol en de verantwoordelijkheden van deze personen precies te worden vastgelegd en gedocumenteerd (in voorkomend geval op geaggregeerde wijze op het niveau van een dienst). Dit moet de personen belast met de interne en externe controle te allen tijde in staat stellen de oorsprong van eventuele tekortkomingen bij de uitwerking en de indiening van de rapportering te identificeren, en deze tekortkomingen vanuit het oogpunt van de personele middelen te verhelpen.

Vanuit veiligheidsperspectief wordt de betrokken instellingen aangeraden de opmaak van de tabellen en de uiteindelijke validatie ervan door afzonderlijke personen te laten gebeuren. Eventuele inconsistenties in de eerste stap kunnen dan in de latere validatie opgemerkt worden.

- 1.3. De opgezette governance moet periodiek worden herzien en verbeterd, teneinde de instelling in staat te stellen te allen tijde te voldoen aan haar verplichtingen inzake rapportering.**

Principe 2 – Technische capaciteiten - De instellingen dienen een data-architectuur en een passende IT-infrastructuur te ontwerpen, in te voeren en te beheren, teneinde de rapportering op te stellen en te toetsen in overeenstemming met de daarmee samenhangende instructies. Bij de tenuitvoerlegging van dit principe moeten met name de volgende elementen in aanmerking worden genomen:

De inwerkingstelling van dit principe zal rekening houden met volgende elementen.

⁽¹⁾ Er zijn verschillende specifieke instructies voor elk onderdeel van de rapportering. Naargelang het geval kunnen deze instructies zijn vastgelegd in wetten, reglementeringen, omzendbrieven en andere documenten die door de bevoegde autoriteiten zijn uitgegeven.

- 2.1. De ontwikkelde capaciteiten moeten waarborgen dat de instructies met betrekking tot de rapportering te allen tijde worden nageleefd, ook in periodes van stress of crisis.**

Aangezien elke instelling haar eigen kenmerken heeft, moet voor de vaststelling van het passende niveau van de te ontwikkelen capaciteiten rekening worden gehouden met de verplichting om binnen de gestelde termijn een rapportering in te dienen die volledig overeenstemt met de daarmee samenhangende instructies⁽¹⁾ overeenkomstig de voormelde wettelijke bepalingen.

- 2.2. De capaciteiten moeten afdoende zijn en met name de instrumenten omvatten die nodig zijn voor de vaststelling en de tijdige verhelping van fouten en inconsistenties in de rapportering, rekening houdend met de voormelde verwachtingen op het vlak van datakwaliteit (en dit in de verschillende fasen, namelijk van de voorafgaandelijke voorbereiding van de gegevens tot de indiening van de rapportering bij de bevoegde autoriteit). De instrumenten moeten er evenzeer voor zorgen dat de lijst van vastgestelde fouten en inconsistenties wordt bijgehouden en dat deze fouten en inconsistenties passend worden gemonitord.**
- 2.3. De instrumenten en technieken voor het intern beheer van de gegevens moeten zo goed mogelijk worden geautomatiseerd en geïntegreerd.**

Handmatige gegevensverwerking moet zoveel mogelijk worden vermeden en, in voorkomend geval, worden onderworpen aan passende controleprocedures. Het gebruik van niet-geïntegreerde instrumenten, zoals diverse en niet-verbonden informaticatoepassingen, kan ook de integriteit en de kwaliteit van het rapporteringsproces aantasten. In deze gevallen moet ten minste een beveiligd, gecontroleerd en gedocumenteerd proces worden ingesteld om de betrouwbaarheid van de volledige gegevensverwerking te waarborgen. Niettemin, waar in het proces handmatige gegevensverwerking wordt toegepast moet de instelling in haar documentatie wijzen op de reden van het gebruik van deze handmatige gegevensverwerking, evenals op de mogelijke gevaren die hieraan gekoppeld zijn. Daarnaast wordt er ook verwacht dat de instellingen in de documentatie een verduidelijking geven van de door hun genomen compenserende maatregelen tegen deze gevaren.

- 2.4. De gehanteerde instrumenten moeten periodiek worden herzien en verbeterd, teneinde de instelling in staat te stellen te allen tijde te voldoen aan haar verplichtingen inzake rapportering.**

Principe 3 – Processen - Voor de opstelling, de controle en de indiening bij de controle-autoriteiten van de rapporteringen moet een gedocumenteerd en aangepast intern proces worden gevolgd om te garanderen dat de rapportering in overeenstemming is met de instructies.

⁽¹⁾ Er zijn verschillende specifieke instructies voor elk onderdeel van de rapportering. Naargelang het geval kunnen deze instructies zijn vastgelegd in wetten, reglementeringen, omzendbrieven en andere documenten die door de bevoegde autoriteiten zijn uitgegeven.

Teneinde tegemoet te komen aan de wettelijke verwachtingen ter zake, is het van belang dat de instellingen erop toezien dat elke stap van het intern proces inzake rapportering nauwkeurig wordt vastgesteld, met name de passende en noodzakelijke controles en validatieprocedures die gedurende het hele gegevensproductieproces moeten worden toegepast. In dat opzicht moet erop worden gelet dat de volgende elementen worden ingevoerd:

3.1. Een algemene schriftelijke beschrijving van de ingestelde processen, die de volgende elementen bevat:

- een beschrijving van de informatiestromen binnen de instelling;
- een beschrijving van de processen voor de controle van de overeenstemming van de rapporteringen met de geldende instructies, alsook van de processen voor correcties en de uiteindelijke validatie van de rapporteringen vóór ze bij de toezichthouder worden ingediend;
- een lijst van de verplichte rapporteringen en van alle tests waaraan moet worden voldaan om de datakwaliteit te waarborgen (alsook van de specifieke aanvullende tests van de instelling);
- een overzicht van alle reconciliaties tussen de diverse systemen en diensten binnen de instelling zelf.

3.2. Per rapporteringstabel een overzicht van de verschillende diensten die betrokken zijn bij het opstellen van de tabel, het validatieproces, de automatische en manuele (interne) controles en de uiteindelijke goedkeuring.

Dit geldt des te meer indien de rapporteringen worden opgesteld met data afkomstig van verschillende afdelingen binnen de instelling of van interne modellen.

3.3. In het ingestelde proces moet ook documentatie worden opgenomen over de te hanteren 'key controls', alsook over de stappen die moeten worden gevolgd om de naleving van de voormelde verwachtingen inzake datakwaliteit te waarborgen.

Deze 'key controls' kunnen van belang zijn om de kwaliteit van de gerapporteerde data na te gaan wanneer een departement cijfers gebruikt die voorbereid zijn door een ander departement.

De procedures voor de vaststelling, kennisgeving en verklaring van fouten of problemen met betrekking tot de integriteit van de gerapporteerde gegevens moeten volledig geïntegreerd en uniform zijn binnen elke instelling, en op het niveau van de landsbond moet dit zo veel mogelijk het geval zijn.

In de opgestelde documentatie moet het verband worden weergegeven tussen deze elementen en de voormelde principes inzake governance en capaciteiten (bijvoorbeeld wie voert welke controle uit, wanneer en met welk instrument).

In voorkomend geval moeten de 'key controls' de aan de toezichhouders gerapporteerde periodieke staten in overeenstemming brengen met de interne systemen voor gegevensbeheer, zowel op boekhoudkundig niveau als voor het risicobeheer.

Niet tegenstaande het bestaan van de Key Controle is ook de integriteit van de gegevens afkomstig uit een ander departement of van interne modellen een belangrijk aandachtspunt voor de gebruikers van deze gegevens. Daarom wil de Controledienst ook wijzen op het belang van Data Integrity. Daarnaast lijkt het de Controledienst ook aangewezen dat de entiteiten beschikken over een voldoende degelijk en gedocumenteerd User Access beleid.

- 3.4. De ingestelde processen moeten periodiek worden herzien en verbeterd, teneinde de instelling in staat te stellen te allen tijde te voldoen aan haar verplichtingen inzake rapportering.**

5. Verwachtingen ten aanzien van de erkend commissaris en de entiteiten

Naast de acties die de betrokken instellingen zelf intern kunnen nemen, zullen ook de erkende revisoren gevraagd worden om, voor de instellingen waarvoor ze werden aangesteld en via de verslagen 'Artikel 57', vanaf hun verslagen voor het boekjaar 2021, na te gaan of de instelling op passende wijze alle nuttige en efficiënte maatregelen ten uitvoer heeft gelegd om de kwaliteit van de gegevens en van de rapportering te garanderen in het licht van de wettelijke en reglementaire vereisten en de verwachtingen die in deze omzendbrief zijn uiteengezet.

Vanuit dit oogpunt is het van essentieel belang dat de documentatie van elk van de hierboven beschreven organisatie-elementen voldoende gedetailleerd, duidelijk en bijgewerkt is, teneinde de revisor in staat te stellen om zijn beoordeling te vormen. Daarom wordt aan elke instelling gevraagd om voor **31 december 2021** haar zelfevaluatie uit te voeren om te kunnen inschatten in welke mate ze al de verwachtingen respecteert die in deze omzendbrief zijn uiteengezet.

De Voorzitter van de Raad,

B. LAMBRECHTS